

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИКА І ПРАВА ЛЮДИНИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма
Політологія, Політологія. Національна безпека
Спеціальність 052 Політологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політичних наук
Протокол №6 від
18 листопада 2025 р.

Завідувач кафедри

Монолатій І. С.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Політика і права людини
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	Липчук Оксана Іванівна
Контактний телефон викладача	+380979944482
Е-mail викладача	oksana.lypchuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Цикл загальної підготовки. Вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж вивчення курсу, згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Опанування навчальної дисципліни «Політика і права людини» студентами має вагоме практичне значення і є передумовою формування у студентів правової свідомості, демократичного світогляду, дозволяє належним чином орієнтуватися у складних питаннях державо- і нормотворення. Усе це важливо для формування у майбутніх фахівців-політологів високої політико-правової культури, що означає, насамперед, повагу до Конституції України як важливої соціальної та політичної цінності.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою викладання навчальної дисципліни «Політика і права людини» є: – ознайомлення студентів із усієї системою прав людини; – формування у студентів правничого світогляду, правосвідомості та правової культури; – навчити студентів застосовувати теоретичні правничі знання на практиці. Основними завданнями вивчення дисципліни «Політика і права людини» є: – навчити студентів здійснювати аналіз нормативно-правових актів, в яких закріплені права людини; – ознайомити студентів із механізмом практичної реалізації прав особи; – надати матеріал, використовуючи різні джерела в галузі правового захисту прав особи; – навчити студентів користуватися правовою термінологією у сфері захисту прав особи; – навчити студентів на підставі дослідження стандартів у галузі прав людини виявляти загальні тенденції розвитку правового механізму захисту прав людини. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: знати: – основні положення всіх тем, передбачених навчально-тематичним планом; – становлення прав людини, громадянство, правовий статус іноземців, біженців і осіб без громадянства; – систему прав та свобод людини і громадянина в Україні; – основні гарантії і механізм захисту основних прав і свобод людини та громадянина. вміти: аналізувати нормативно-правові акти України та міжнародні документи, у яких закріплені основні права людини. Передбачається ґрунтовне оволодіння знаннями про права людини та їх захист.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Загальні компетентності Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та	

невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності.

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СКО3. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

Результати навчання

РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

РН11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

РН 16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

5. Організація навчальної дисципліни

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
сьомий	052 Політологія	четвертий	вибірковий

Тематика курсу

Лекції

Тема 1. Поняття та походження прав людини

Тема 2. Основні етапи розвитку понять про права людини

Тема 3. Права людини в українській суспільно-політичній думці

Тема 4. Правовий статус людини і громадянина. Громадянство

Тема 5. Конституція України і права людини

Семінарські заняття

Тема 1. Поняття прав людини та історія їхнього становлення

Тема 2 Основні етапи становлення і розвитку прав людини

Тема 3. Правовий статус людини і громадянина. Громадянство

Тема 4. Громадянські (особисті) права і свободи людини та громадянина

Тема 5. Політичні права і свободи людини і громадянина

Тема 6. Окремі категорії прав

Тема 7. Забезпечення реалізації прав дітей та жінок

Тема 8. Порушення прав людини і боротьба з цим

Тема 9. Основні гарантії і механізм захисту основних прав і свобод людини та громадянина

Тема 10. Міжнародний захист прав людини

Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система
оцінювання
курсу

100-бальна.

Контроль знань і умінь студентів здійснюється шляхом обговорення й оцінювання виступів і рефератів на семінарських заняттях, проведення письмових контрольних робіт за підсумками вивчення матеріалу першого та другого змістових модулів, співбесід і перевірки конспектів у ході відпрацювання студентами пропущених занять і отриманих негативних оцінок.

Структура розподілу балів передбачає:

1) робота на лекціях та семінарських заняттях – 30 балів;

2) КСР – 10 балів;

3) виконання індивідуального завдання – (створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру) або контрольна робота – 10 балів.

4) написання підсумкової (залікової) роботи (тестування), колоквиум – 50 балів.

Загальна кількість – 100 балів.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою. Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Оцінка за національною шкалою. Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	зараховано
70 – 79	C	добре	зараховано
60 – 69	D	задовільно	зараховано
50 – 59	E	задовільно	зараховано
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Вимоги до письмової роботи	Виконання письмової роботи передбачає: 1.Логічна послідовність та чіткість у викладенні матеріалу; 2.Повнота та обґрунтування відповідей на поставлені запитання; 3.Самостійність мислення, критична оцінка тієї чи іншої концепції, співвідношення їх з іншими; 4.Викладення своєї позиції або обґрунтованого приєднання до вже викладеної концепції чи думки; 5.Вміння робити висновки з розглянутих питань; 6.Вміння аналізувати джерела.
Семінарські заняття	На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. Робота на семінарських заняттях оцінюється в 100 – бальній системі. «відмінно» студент отримує за вичерпну бездоганну відповідь із наведенням двох і більше прикладів на підтвердження теоретичного положення, яке розглядається. «добре» – за повну відповідь із наведенням двох і більше прикладів проте з однією-двома змістовими неточностями. «задовільно» – за неповну правильну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей чи невірно наведені приклади або їх відсутність. «незадовільно» – за часткову, з грубими недоліками відповідь, або за її неадекватність завданню чи відсутність взагалі. При переведенні в бали в сумі можна набрати 30 балів. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який не виконав завдання, що виносилися на самостійну роботу, в установленний термін та отримав менше 30% за поточний контроль направляється на талон №2. До того часу, він має виконати/доопрацювати завдання та подати їх на перевірку викладачу.
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; Форма здачі – письмова (тестування), усна відповідь; Підсумковий тест складається з завдань, виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів практичних навичок і вмінь. Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проектів та контрольних (тестових) завдань. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість

	отриманих оцінок.
7. Політика навчальної дисципліни	
Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними. Письмові роботи: студент зобов'язаний добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, які виносяться на практичні заняття та самостійну роботу. вчасно виконати письмове завдання (підготовка реферату; виконати підсумковий тест у зазначений день. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Академічна доброчесність: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшета чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Як викладач, так і здобувач, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/ У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує повторно виконати необхідний вид роботи. Відвідування занять. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях Упродовж вивчення курсу, згідно розкладу. Навчання за індивідуальним графіком: студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань. системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Неформальна освіта: порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання	

результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/gender-equality-anti-harassment-military/>
<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/child-safety-and-wellbeing/>
<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/anti-trafficking-ukraine/>
<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/international-humanitarian->

Повторне вивчення дисципліни: студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

Література:

1. Barsuk, V. The Functioning of the Human Rights Mechanism during the War in Ukraine. – Pnar Journal, 2025. – Vol. 7, No. 1. – 15–28 p.
2. Биков, О. М., Лисенко, Я. О. Вплив державної політики у сфері захисту прав людини на розвиток демократичної держави. – Legal Bulletin, 2024. – № 3. – С. 45–59.
3. Дідух, Х. Сучасні теоретико-правові підходи до сутності прав людини. – Visnyk, Львівський національний університет, 2021. – № 2. – С. 112–129.
4. Дубчак, Л. М. Міжнародна політика захисту прав людини в умовах демократії та конфлікту. – PDU Journal, 2019. – № 1. – С. 87–101.
5. Горбова, Н. А. Правовий захист та відновлення прав людини в умовах подолання наслідків війни. – Київський часопис права, 2023. – № 4. – С. 33–50.
6. Корнієнко, М. В. Права людини як правова цінність. – Sulj.oduvs, 2024. – № 4. – С. 15–28.
7. Концевич, В. А. Новітні права людини: бінарні підходи до їхнього розуміння. – Visnyk Pravo, 2024. – № 2. – С. 58–73.
8. Липчук О.І. Європейський досвід становлення громадянського суспільства: можливості використання в умовах воєнного стану України // [Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія](#) № 17, ВД «Гельветика», 2024 р., с. 74 – 82.
9. Naumkina, С. М. Співвідношення політики і прав людини. – Social-Science UU, 2024. – № 3. – С. 101–118.
10. Spytska, L. Problems of enforcement of judgments of the European Court of Human Rights in Ukraine. – SLS-Journal, 2024. – Vol. 7, No. 3. – P. 45–60.
11. Stefanchuk, M. Modern Trends in the Formation and Development of the Human Rights Mechanism in Ukraine. – AJEE, 2022. – Vol. 5, No. 2. – P. 23–38.
12. Шчокін, Ю. European Convention on Human Rights and the Legal System of Ukraine. – Наукова стаття, 2025. – № 1. – С. 5–22.
13. Яворський, В. О. Обмеження в реалізації прав людини під час надзвичайної ситуації. – Visnyk Pravo, 2024. – № 3. – С. 77–92.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/e2c6d0757218161c4cc4>

Викладач _____ Оксана ЛИПЧУК

